

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۱۱/۲۲

آصف بهاند

سکندنویایی ویکنگان

(Viking)

(ډنمارک، ناروی او سویډن)

دویمه برخه

په اوسنی زمانه کې د دې سیمو خلک تر ټولو نورو خلکو آرامه، انساني او هوسا ژوند لري.

د ویکنگ (Viking) توری کله دوی ته ویاړ و او کله دوی ته د یو پیغور په ډول هم انگیرل شوی دی، خکه چې ډیری خلک یې د سمندري غلو په نامه پېژني چې یوازي یې د لوټ - تالان کارونه ترسره کول، د خپلو یرغلونو په پایله کې یې ټوله اروپا لاندې باندې کړه. د ویکنگانو په باب په ډېرو جوړو شویو فلمونو کې، دوی له تاوتریخوالي ډکو ځناورو په څېر ترسیم شوي دي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

خو که تاریخي اسنادو ته پام وشي، د ويکنگانو څېره څنگه چې له تاوتريخوالي او وحشت نه ډکه څېره بنودل شوي، داسې هم نه ده. د روسي او اروپايي لرغونپېژندونکو څېړني ښيي چې ډېری ويکنگان د ژوند پرمخ بيولو له پاره غلا ته مخه کړې نه ده، بلکې کرکيلي او د کبانو ښکار ته يې مخه کړېده. لرغونپېژندونکي د تاريخي آثارو د څېړني له مخې پر دې پوه شوي دي چې ويکنگانو د ژوند د پرمخ بيولو له پاره بېل، کلنگ، کولبي او کب نيولو اسباب کارول. دې اسنادو ته په کتو سره ويل کېدای شي چې ويکنگان پياوړي بزگران او پرمختللي کب نيونکي وو.

ويکنگانو د سکندويایي ځنگلونو د ونو نه په استفادې سره لويې او پياوړې بېړۍ جوړولې او د هغو په کارولو سره يې له اروپايي او اسيایي هېوادونو سره خپله سوداگري کوله. ويکنگانو له وسپنونه د کار او جگرېزو اسبابو د جوړولو ځانگړي مهارتونه درلودل، هغوی د خپل توليد د دې اسبابو د راکړې ورکړې په پايله کې ځانو ته ډېر سره زر او گانې اخيستلي.

له سکندويایي دورې نه راپاتې ودانيو ته په کتو سره ويکنگانو له محلي موادو (تېري او لرگي) نه په گټې اخيستني سره د دې توان او مهارت درلود چې تر نورو اروپايانو ښې ودانۍ او کلاگانې ورغوي او په دې برخه کې هم تر نورو برلاسي وگڼل شي.

د بېړيو په جوړولو کې هم تر نورو پياوړي وو او د همدې بېړيو په کارولو سره يې لرو - لرو سيمو ته د سوداگري سفرونه کول او د نورو خلکو له کلتور سره يې ځان اشنا کاوه. په سکندويایي هېوادونو کې لرغونپېژندونکو داسې لرغوني آثار تر لاسه کړي دي چې پر ويکنگانو باندې د اسلامي عقيدې او کلتور تاثيرات ښودلای شي. د بي بي سي د ۲۰۱۷ کال د اکتوبر د شلمې نېټې په يوه علمي رپوټ کې ويل شوي دي چې:

«دوه کاله مخکې سوېډني څېړنکو په «بېرکا» نومي سيمه کې د يوې وايکنگي مېرمنې له قبر نه يوه گوته تر لاسه کړه چې «کوفي» خط سره پرې ليکل شوي و: "الله" دا هم د گوتي عکس چې بي بي سي خپور کړی دی:

د پاڼو شمېره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلېکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

د ويکنگانو د همدې هلو څلو برکت و چې **دوی** تر کریستوف کولمب نه پنځه سوه کاله مخکې امریکا ته ورسېدل. د ويکنگانو ستره **نیمګرتیا** دا وه چې لیک لوست په کې ډېر ضعیف و او د همدې نیمګرتیا په سبب، د دوی په باب مالومات تر دیارلسمې پېړۍ پورې د داستان او افسانې بڼه درلودله.

د ويکنگانو د دورې څېړونکي، په ځانګړي ډول ایلسه روسدال (Else Roesdahl) داسې وایي چې، د ويکنګ (Viking) کلمه، د ويکنگانو تر دورې پخوا او د ويکنگانو په وخت کې کارول کېده. او په هغه وخت کې ويکنګ سمندري جګړه مارو او سمندري غلو ته ویل کېدل. اوس هم د ويکنګ (Viking) توری د همدې دورې او همدې خلکو له پاره کارول کېږي.

د ويکنگانو زمانه په ځانګړي ډول پر هغه وخت اطلاقېږي چې د سکندونیایي هېوادونو ويکنگانو د سمندري سفرونو په ترڅ کې یې موخه د ډنمارک له پاره فتوحات، لوټ او په بهر کې د ډنمارک له پاره د نویو ښارونو جوړول و، چې په دې ترڅ کې په ۸۴۵ ام کال د پاریس لوټ، او دوه ځلې په ۱۰۱۳ او ۱۰۱۶ کلونو کې د ټول انګلیس فتحه کول، په ځانګړي ډول د یادولو وړ دي. په دې دوره کې د ډنمارکي فرهنگ اروپایي کېدل ښه وده وکړه. د زیاتو مالوماتو له پاره وګورئ:

<https://danmarkshistorien.dk/perioder/vikingetiden-ca-800-1050/>

پر غربي اروپا باندې د ويکنگانو یرغل او د یرغل په پای کې له هغو سره سوداګري معاملو، نوي شرایط رامنځته کړل. د همدې نویو شرایطو په رڼا کې په فرانسوي لیکل شوو **منابعو** کې د ډنمارکي شاهانو نومونه او د ډنمارک شرایط په ځانګړي ډول یاد شوي دي.

د همدې نویو رامنځته شوو شرایطو په رڼا کې د ۸۰۰ ام کال په شاوخوا کې د ډنمارک او غربي اروپا ترمنځ نوي سوداګریز او سوله ایز شرایط لا پراخ شول. د همدې موخې د ښه ترسره کېدو له پاره په شمالي اروپا کې نوي تجارتي مرکزونه پرانستل شول چې په ځانګړي ډول په ډنمارک کې د غیبه (Ribe) ښار د ځانګړي یادوني وړ دی.

په ۸۷۳ کال کې د ډنمارک او جرمني **واکدارانو** د ډنمارک په غیبه ښار او د جرمني په هډبي ښار کې پرېکړه وکړه چې د دواړو هېوادونو ترمنځ د سوداګریزې چارې، په سوله ایزو شرایطو کې ترسره شي او سوداګر دې پرته له ستونزو د دواړو هېوادونو د برید له کرښو سره واړي راواوړي.

د غیبې ښار د ډنمارک تر ټولو زوړ ښار دی چې ډنمارکيان ورته ډنمارکس ایلدسته بو

د پاڼو شمېره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څېر و لولئ

(ribe danmarks ældsteby) وايي، دا ښار د اوسني ډنمارک د يولند (jylland) جزيرې جنوب کې، جرمني سرحد څېرمه پروت دی. زه (آصف بهاند) د ۲۰۱۳ کال په اوږدو کې ورغلی وم او د يوې ورځې په ترڅ کې مې د دې ښار ټولې پخوانې ودانۍ وليدلې.

غيبه (Ribe) اوس يو تجارتي ښار نه، بلکې د پخواني تاريخ د درلودلو په وجه يو توريستي ښار گڼل کېږي.

دغه راز د ويکنگانو له خوا د غربي اروپا په هېوادونو کې د تصرفاتو په پايله کې، سوداگري وغورځېده. د ۸۷۰ کال په پای کې د ويکنگانو له خوا د انگليس ډېرې برخې ونيول شوې او انگليسانو له ويکنگانو څخه ډېره مالي مرسته ترلاسه کوله.

په يادو نيول شوو سيمو کې د ويکنگانو له خوا آبادي شوي ډبريني کلاوي او د ودانيو نومونه د ويکنگانو د بريا شاهدي ورکوي او دې نومونو پر انگليسي ژبه باندې خپل ځانگړی تاثير کړی و. دغه راز ويکنگانو په جرمني کې هم انگليس ته ورته ودانۍ جوړې کړې، سوداگري او سياسي روابط يې وغورول. د ويکنگانو په وخت کې د ډنمارک او انگليس متقابلې اړيکې د دې سبب شوې چې په بېلابېلو برخو کې د انگليس فرهنگ او مذهب هم پر ډنمارکي ټولني باندې خپل تاثير وکړي چې د انگليس تاثير په ځانگړي ډول د هغه وخت د ډنمارک په سکه جوړولو، کليسا، معمارۍ او هنر کې په جوتو توگه ليدل کېږي. په اغلب گمان د ډنمارک لومړنی ډبريني کليساوي د انگليسانو له خوا جوړې شوې دي.

او په پای کې د يولسمې ميلادي پيړۍ په منځ کې د ويکنگانو زمانه د پای ټکي ته ورنږدې شوه او د ډنمارک – انگليس بادشاه هاردکنوود په مرگ سره، پر انگليس باندې د ډنمارکيانو واک پای ته ورسيد.

د ويکنگانو په نامه يوه مدرنه کښتۍ چې تر ټولو اوږد سمندر سفر يې د اتو مياشتو په موده کې بشپړ کړ.

د دويمې برخې پای

د پاڼو شمېره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلېکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ